

Felles rammeplan for lærerutdanning, innspill til fase 3

Landslaget for norskundervisning (LNU) er en landsomfattende og ideell organisasjon av og for norsklærere på alle trinn i utdanningsløpet. Norskfaget er skolens største fag, og faget har et særlig ansvar for de grunnleggende ferdighetene lesing, skriving og muntlighet. I fagets verdigrunnlag står det blant annet at norskfaget skal ruste elevene til å delta i demokratiske prosesser og skal forberede dem på et arbeidsliv som stiller krav om variert kompetanse i lesing, skriving og muntlig kommunikasjon. Det er mot denne bakgrunnen vi gir dette innspillet til rammeplan for lærerutdanning slik den nå foreligger.

Forslag til underkapittel om lærerutdanning for trinn 1-4:

LNU er enige i forslaget om å beholde krav om minst 30 studiepoeng i faget norsk. Vi er også enige i begrunnelsen for dette, som handler om det formidable timetallet i faget, og vi er glade for at arbeidsgruppa står samlet i å mene dette. Vi mener i tillegg at det finnes en rekke faglige begrunnelser for å opprettholde dette kravet. Mer om det under.

Forslag til underkapitler om lærerutdanning for trinn 5-7 og for trinn 8-10

I dag er det et krav om minst 30 poeng i norsk og matematikk (hvis studenten tar trinn 1-7) eller 60 studiepoeng i norsk eller matematikk (hvis studenten tar trinn 5-10). Da dette ikke er omtalt her, forutsetter vi at dette ikke lenger skal være et krav. Dette er ikke begrunnet, så det er vanskelig å ta stilling til hvorfor dette kravet muligens er i spill, men vårt innspill er uansett at kravet fra dagens lærerutdanninger skal beholdes.

Arbeidsgruppa for lærerutdanning for trinn 1-4 begrunnet det å beholde krav om minst 30 studiepoeng i norsk med norskfagets størrelse. Denne begrunnelsen faller ikke bort på senere trinn. 441 timer på trinn 5-7 og 398 timer på trinn 8-10 gjør norskfaget også på disse trinnene til det største faget. I tillegg kommer de faglige begrunnelsene for at lærere i hele grunnskolen trenger norskfaglig kompetanse.

1. I forslag til hoveddel §8, står det: «Studieplanen skal beskrive hvordan utdanningene legger til rette for at studentene utvikler muntlige og skriftlige ferdigheter i norsk, herunder både bokmål og nynorsk». Den beste måten å sikre dette på, er at studentene tilegner seg studiepoeng i norskfaget.

2. Når kravet om norsk frafaller for de fleste lærerstudenter, er det å forvente at flere norsktimer vil bli avholdt av lærere uten utdanning i faget. Det er en urimelig bør å legge på lærere og elever.

3. Norskfaget er et svært omfattende fag, i tillegg til det høye timetallet. Det særlige ansvaret for tre av fem grunnleggende ferdigheter, og da de tre ferdighetene som angår språket som utgangspunkt for læring, setter også faget i en særstilling. Selv etter at vi siden 2006 har hatt læreplaner som har lagt opp til at alle lærere skal være lese- og skrive lærere, er det fortsatt slik at lese- og skriveundervisningen ligger til norsklæreren. Det er også norskfaget som forvalter det meste av forskning og didaktikk som angår lese-, muntlighets- og skriveundervisning. Vi trenger at flere, ikke færre, lærere behersker denne kunnskapen.

4. I forslaget til underkapittel om lærerutdanning for trinn 1-4 blir det lagt vekt på den viktige kompetansen det er å kartlegge/identifisere og tilrettelegge for elever som ikke oppnår forventet progresjon i lesing og skriving. Det blir også lagt vekt på kunnskap til å gi intensiv opplæring i lesing og skriving. Dette er en kompetanse som det er læreren med norskfaglig utdanning i begynneropplæring som har. Imidlertid er det en mangel i forslagene per nå at behovet for denne kompetansen kan se ut til å bortfalle etter 4. trinn. Vansker med å nå forventet progresjon i lesing og skriving er noe som rammer elever på alle trinn. Mange elever med for eksempel lese- og skrivevansker, lærer seg å maskere vanskene, noe som gjør at vanskene ikke avdekkes før progresjonen blir for strevsom. Det er individuelt når dette skjer, og for noen skjer det ikke før på vg3 – eller ikke i det hele tatt. Videre er det kun i de senere år at lærerstudenter som tar norsk har lært noe om dette viktige feltet, noe som betyr at de fleste som nå er lærere aldri har lært noe om å avdekke og følge opp slike vansker. Følgelig ligger vi langt bak når det gjelder å gi en likeverdig opplæring til elever som ikke oppnår forventet progresjon i lesing og skriving. Følgelig vil det å redusere krav til norskfaglig utdanning kunne føre til et uønsket tilbakesteg på dette området.

5. De aller fleste lærere i grunnskolen skal også jobbe som kontaktlærere og derigjennom ha ansvar for kommunikasjon med hjemmet. I tillegg kommer den løpende faglige og sosiale kommunikasjonen med elevene. Kunnskap om korrekt språkføring, både grammatisk og ortografisk, handler også om tillit. Den beste måten å sikre dette på, er at studentene tilegner seg studiepoeng i norskfaget.